

HERMORRAGIESE HAASSIEKTE

Gereelde vrae en antwoorde

Hemorragiese haassiekte is 'n dodelike siekte van hase en konyne (lagomorfe) wat nie voor 2022 in Suid-Afrika aangemeld is nie.

1. Wat veroorsaak hemorragiese haassiekte?

Hemorragiese haassiekte word veroorsaak deur 'n virus (calicivirus). Drie afsonderlike groepe van die siekte, wat ernstige siektes veroorsaak, is geëdentifiseer, waarvan die opkomende RHDV2 tans in die meeste Europese lande, Australië, byna die helfte van die VSA en Kanada sirkuleer. Hierdie variant het 'n veranderlike sterftesyfer (5-70%). Dit raak hase en konyne, anders as die oorspronklike variant van die virus.

2. Watter diere in Suid-Afrika is moontlik vatbaar vir hemorragiese haassiekte?

Afgesien van mak troeteldier- en produksiekonyne verwant aan die Europese konyne, het Suid-Afrika twee inheemse haasspesies, Kaapse haas (vlakhaas) en die struikhaas (kolhaas), asook twee inheemse konyne, naamlik rooiklipkonyne en die kritiek bedreigde rivierkonyne (Oewerkonyne) waarvan net honderde oor is. Ons weet nog nie watter van ons inheemse spesies vatbaar is nie.

3. Wat is die tekens van hemorragiese haassiekte by hase en konyne?

Skielike sterftes, met byna geen kliniese tekens nie, is die mees opvallende teken. Moontlike kliniese tekens sluit egter koors, neurologiese en respiratoriese tekens, depressie, onaktiwiteit en swak eetlus in. Dood vind gewoonlik 12 - 36 uur na die aanvang van koors plaas.

4. Hoe kry diere hemorragiese haassiekte?

Hemorragiese haassiekte is teenwoordig in ontlasting en urine van besmette konyne en word oorgedra deur óf inaseming óf inname. Benewens kontak met 'n besmette dier, is besmette voer, beddegoed of toerusting moontlike bronne van Hemorragiese haassiekte, aangesien dit hoogs weerstandig teen fisiese en chemiese inaktivering is, veral wanneer dit deur organiese materiaal beskerm word. Dit kan maande lank in karkasse en moontlik in voer oorleef.

5. Kan hase en konyne herstel van die siekte?

Daar is geen spesifieke behandeling vir hierdie siekte nie. As 'n dier oorleef, sal hulle immuniteit teen verwante virusstamme hê. Hulle kan vir meer as 'n maand virusse afskei, daarom is dit belangrik om siek hase en konyne wat besig is om te herstel, te isoleer.

6. Kan mense en ander diere hemorragiese haassiekte kry?

Nee, die siekte is spesifiek tot hase en konyne.

7. Hoe kan hemorragiese haassiekte in diere voorkom word?

Die RHD-entstof is nou deur HIPRA in Suid-Afrika beskikbaar. Konyne en haaseienaars kan met hul private veearts praat oor die verkryging van die entstof om hul diere in te ent, wat hulle teen die siekte sal beskerm.

Soos baie siektes, kan die siekte verhoed word om 'n kudde binne te dring deur goeie

biosekuriteit te beoefen. Moenie enige hase of konyne inkoop/inbring totdat daar meer inligting rakende die siekte se verspreiding in Suid-Afrika beskikbaar is nie. Moenie ander konyneienaars op jou eiendom toelaat nie. Moenie enige moontlike kontak tussen troeteldierkonyne en wilde hase of konyne toelaat nie. Moenie aan enige hase of konyne raak wat aan iemand anders behoort nie. Ontsmet enige potensieel besmette toerusting of ander voorwerpe, nadat alle vuiligheid verwyder is, met bleikmiddel wat tot 200 ml per liter verdun is en water, wat ten minste 10 minute kontaktyd toelaat.

8. Wat moet met dooie hase en konyne wat weens die siekte gevrek het gedoen word?

Stel jou plaaslike staatsveearts in kennis van die spesie, aantal en ligging, neem foto's en begrawe karkasse ten minste 1,5m diep. Volledige verbranding is 'n alternatief.

9. Hoe kontak ek my staatsveearts en verkry meer inligting?

<https://www.elsenburg.com/veterinary-services/animal-health-and-disease-control/> om jou staatsveearts se besonderhede te vind.

KONTAKBESONDERHEDE:

TITEL	KONTAK NR	E-POS	ADRES
Staatsveearts: George	044-803-3771/0	SVGeorge@westerncape.gov.za	4 Varing Avenue, George
Staatsveearts: Boland	021-808-5028/ 5253	SVBoland@westerncape.gov.za	Western Cape Department of Agriculture building, Muldersvlei road, Elsenburg
Staatsveearts: Swellendam	021-808-5059/ 028-425-4850	DOA.svswellendam@westerncape.gov.za	67 Voortrekker St, Swellendam
Staatsveearts: Beaufort West	023-414-9220/1	DOA.svbeaufortwest@westerncape.gov.za	Blyth St, Beaufort West
Staatsveearts: Vredendal	027-201-3514/-0	DOA.svvredendal@westerncape.gov.za	Cnr Matzikama and Noord St. Vredendal
Staatsveearts: Malmesbury	022-433-8915/0	DOA.svmalmesbury@westerncape.gov.za	Cnr Spoorweg and Munisipale St, Malmesbury
Staatsveearts: Oudtshoorn	044-203-9443/5	DOA.svoudtshoorn@westerncape.gov.za	43 Van Der Riet St, Oudtshoorn
Staatsveearts: Worcester	021-808-5052	DOA.svworcester@westerncape.gov.za	30 Van Arckel St, Worcester